

ЛИТЕРАТУРА:

1. Конвей Дж., Слоэн Н. Упаковки шарів, решітки і групи: В 2-х т. Т. 1. – М.: Мир, 1990. – 415 с., Т.2 – М.: Мир, 1990. – 791 с.
2. Мусин О. Р. Проблема двадцяти п'яти сфер // *УМН*. — 2003. — Т. 58. — №4(352). — С. 153–154.
3. Всемирнов М.А., Ржевский М.Г. Верхняя оценка контактного числа в размерности 9 // *УМН*. — 2002. — Т. 52. — № 5 — С. 149–150.
4. Гильберт Д., Кон-Фоссен С. Наглядная геометрия. – М.: Наука, 1981. – 344 с.
5. Берже М. Геометрия, т. 1. – М.: Мир, 1984. – 546 с.

Усачова Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ДОШКІЛЬНИКА

В роботі представлені теоретическіе і експериментальніе дослідження особеностей психіческогo розвитку сoвременногo дошкольника. Виделені і проаналізовані критеріи розвитку: соціальна ситуація, ведуща діяльність, новообранованія.

Психічний розвиток дошкільника викликає підвищений інтерес у психологів, адже саме на цьому етапі життя людини формуються основи пізнавальних здібностей та характеру. За Ж.Піаже в дошкільному віці здійснюється перехід від аутизму до логічних операцій [6]. З.Фрейд вважав, що саме в дошкільному віці формується «Над-Я» [7]. Розрядку внутрішнього напруження дитина знаходить в грі. Це одна із форм сублимації.

Виготський Л.С. вивчав ігрову діяльність дошкільників. Він вважав дошкільний вік початком формування вищих психічних функцій, зокрема - волі [1]. На думку Леонтьєва А.Н., це вік початкового фактичного формування особистості [3]. Це вік, за яким іде шкільне навчання. Отже, дошкільний вік - дуже відповідальний період психічного життя людини.

Психічний розвиток дошкільника вивчали такі психологи: Божович Л.І., Виготський Л.С., Піаже Ж., Мухіна В.С., Венгер Л.А., Венгер А.Л., Кравцова О.Е., Леонтьєв А.Н., Гуткіна Н.Й., Эльконін Д.Б., Шванцара Й. та інші.

Проблема психічного розвитку сучасного дошкільника достатньо розроблена в психології, але вона завжди буде актуальною. Адже змінюються соціально-психологічні чинники, які спричинюють психічний розвиток дошкільника, відбувається процес акселерації.

В наш час в зв'язку з інтенсивним розвитком науково-технічного прогресу та масовою комп'ютеризацією, навчанням в школі з 6-ти років пред'являються підвищені вимоги до дітей дошкільного віку як з боку школи, дитячого садка, так і батьків.

Критеріями психічного розвитку сучасного дошкільника можна вважати сформованість вікових новоутворень: внутрішні етичні інстанції (зачатки почуття совісті); супідрядність мотивів (продумані дії починають переважати над імпульсивними, мотив «хочу» поступається мотиву «треба», більшого значення набуває соціальна мотивація); довільна поведінка (здатність діяти цілеспрямовано, долати труднощі на шляху до мети, елементарно контролювати та регулювати свою діяльність); творча уява (прагнення відійти від шаблону та зразка, схильність до фантазування, вигадування, творчої ініціативи); виникнення критичної самооцінки; втрата емоційної безпосередності (узагальнення переживань).

В дошкільному віці змінюється соціальна ситуація розвитку. Відбувається відокремлення дитини від дорослого. Змінюються взаємини з дорослим, набуваючи нових форм: спільні дії поступово змінюються самостійним виконанням дитиною вказівок дорослого. Дитина прагне до самостійності, її основною потребою є участь у житті й діяльності дорослих. Вона стає дорослою в думках, уяві, орієнтуючись на дорослих як на зразок, наслідує дорослих, діє як дорослий, але у формі сюжетно-рольової гри.

Сюжетно-рольова діяльність стає провідною діяльністю. Гра є провідною діяльністю дошкільників не тому, що займає найбільше вільного часу від сну в його житті, а тому, що зумовлює найважливіші зміни у психічних процесах і психічних особливостях його особистості. В ній виникають і диференціюються нові види діяльності, зокрема учіння (цілеспрямований процес засвоєння знань, оволодіння уміннями й навичками). Леонтьєв А.Н. відзначив, що причина перетворення гри на провідну діяльність дошкільняти полягає у розширенні усвідомлюваного нею предметного світу. До нього належать не лише предмети, які становлять найближче оточення дитини, з якими вона може сама діяти, а й предмети, дії дорослих, які для неї фізично не доступні [3]. У сюжетно-рольовій грі можна робити все, що недоступне в реальному житті: самостійно керувати автомобілем, літаком, робити покупки тощо. Для дошкільників 3-5 років у грі характерним є відтворення логіки реальних дій людей; змістом гри є предметні дії. Для дошкільників 5-7 років – реальних взаємин між людьми і змістом гри стають соціальні взаємини, суспільна суть діяльності дорослої людини. Д.Б.Ельконін писав: « Гра задовго до трудової діяльності орієнтує дитину в системі взаємовідносин » [8]. Рівень розвитку ігрової діяльності є також показником психічного розвитку дитини. Д.Б.Ельконін зауважив: «Чим краще дитина грається, тим краще вона підготовлена до школи » [8].

Гра створює можливість для розвитку та засвоєння етичних правил. Формуються внутрішні етичні норми. В емоційній сфері формуються моральні почуття. Важливе значення у формуванні моральних почуттів мають дитячі уявлення про позитивні еталони, що дозволяють передбачити емоційні наслідки власної поведінки. Таке емоційне передбачення грає вирішальну роль у формуванні моральної поведінки дошкільника (Запорожець О.В.). Розширюється самостійність дошкільника, розвивається самосвідомість, формується критична самооцінка. З'являється здатність до довільних форм поведінки.

У дошкільному віці в діяльності дитини з'являються елементи праці. Дошкільнят уже привчають до виконання окремих трудових завдань, причому розпочинають цю роботу в ігровій формі. Відсутність диференціації гри та праці - характерна особливість трудової діяльності молодших дошкільнят, яка до певної міри зберігається і в середньому та старшому дошкільному віці.

Дуже важливо, щоб дитина переживала позитивні почуття, які стимулюють розвиток інтересу до праці. Включення дошкільника у трудову діяльність є безумовною умовою всебічного розвитку психіки дитини.

Значний вплив на розумовий розвиток дитини має навчання. На початок дошкільного віку психічний розвиток дитини досягає такого рівня, при якому можна формувати рухові, мовні, сенсорні та ряд інтелектуальних навичок, з'являється можливість вводити елементи навчальної діяльності. Роль навчання в розумовому розвитку дитини зростає, якщо має місце набуття не окремих знань, а певної їх системи, та формування потрібних для їх засвоєння дій (Запорожець О.В. та ін.)

Істотною особливістю дошкільного віку стає виникнення різноманітних стосунків дитини з однолітками, дитячих колективів.

Багато змін відбувається в інтелектуальній сфері дошкільника. Завершується процес оволодіння мовою. Швидко зростає словниковий запас, досягаючи до семи років 3500-4000 слів. Мовлення стає засобом планування, коли переходить з кінця дії на її початок та засобом довільного регулювання, коли дитина навчається виконувати вимоги, сформульовані за допомогою мовлення (А.О.Люблінська, О.Р.Лурія). З'являється внутрішнє мовлення, яке є ознакою розвитку в дитини словесно-логічного мислення.

Мислення розвивається від наочно-дійового до образного та словесно-логічного. За даними Поддьякова Н.Н. вирішити задачу на рівні наочно-дійового мислення можуть 46% дітей до 4 років, на рівні образного мислення - 50% дітей 4-6 років, на рівні словесно-логічного мислення 22% дітей 6-7 років [5].

Відбувається інтенсивний сенсорний розвиток – вдосконалення відчуттів, сприймання, наочних уявлень. У дітей знижуються пороги відчуттів. Підвищується гострота зору і кольоровідчуття, розвивється фонематичний та звуковисотний слух, значно зростає точність оцінок ваги предметів. Найбільш доступними для дошкільників сенсорними еталонами є геометричні форми та кольори спектра. Сенсорні еталони формуються в діяльності. Ліплення, конструювання, малювання найбільше сприяють прискоренню сенсорного розвитку (Л.А.Венгер).

Розвивається процес пам'яті. Пам'ять – провідний пізнавальний процес в цьому віці. З'являється довільна пам'ять. Продуктивність її наближається до продуктивності мимовільної пам'яті. Їх об'єми стають однаковими.

У дошкільників інтенсивно розвивається уява. З 6-ти років з'являється твора уява. Характерним для дошкільника є зростаюча довільність уяви.

Увага дошкільників стає більш зосередженою і стійкою. Якщо молодші дошкільники можуть грати в одну гру 30-50 хв., то в 5-6 років тривалість її збільшується до 2-х годин. Основна зміна у процесі розвитку уваги полягає в тому, що вони вперше починають керувати нею, свідомо спрямовувати її на предмети та явища. Хоча у дошкільників і починає розвиватись довільна увага, мимовільна увага переважає протягом усього дошкільного дитинства.

Аналізуючи психічний розвиток дошкільника, ми виходили із концепції віку Виготського Л.С., що повноцінна психологічна характеристика розвитку дитини складається із аналізу трьох основних складових: 1) соціальної ситуації розвитку (кругу спілкування, характеру взаємовідносин з дорослими й однолітками); 2) рівня розвитку провідної (ігрової) діяльності, а також інших типових для даного віку видів діяльності (малювання, конструювання, трудової та навчальної діяльності), 3) характерних для даного вікового етапу новоутворень в емоційно-особистісній та пізнавальній сферах психічного розвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Вьютский Л.С. Проблема возраста.//Собр.соч. Т. 5.М.,1984..*
2. *Крацова Е.Е. Психологические новообразования дошкольного возраста.//Вопросы психологии. 1996, №6.*
3. *Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. - М., 1972.*
4. *Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество: Учебник для студ.вузов.- М., 2003.*
5. *Поддьяков Н.Н. Мышление дошкольника.-М., 1977.*
6. *Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка.- М., 1994.*
7. *Фрейд З. Введение в психоанализ. – М., 1991.*
8. *Эльконин Д.Б. Психология игры. - М., 2000.*

УДК: 1(091)2319":159.923

Урлов М.Ю.

ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ ПЕДАГОГІКИ К.РОДЖЕРСА

В статті розглядається метод преподавания К.Роджерса, на основі писем доктора философских наук Самюэля Тененбаума. В основі лежить робота групи, а не преподавателя как источника знаний. Метод К.Роджерса предоставляет возможности для свежего и оригинального взгляда на проблему выбора методов преподавания.

В сучасному світі гостро постає проблема ефективної освіти. Велика кількість накопиченого матеріалу постає перед учнями, тому дуже важливо знайти підхід до них, щоб вони, якомога, повніше засвоїли знання, знайшли те, що їх цікавить, та мали свою точку зору на будь яке питання. Цікавлячись проблемами освіти, слід звернути увагу на такий незвичайний метод викладання, який був запропонований представником гуманістичної школи психології, Карлом Роджерсом. Метод настільки різуче відрізняється від загальноприйнятого традиційного способу викладання, що його основи повинні стати відомим більш широко.

На думку Роджерса, в багатьох галузях вища освіта вимагає занадто великих зусиль. Виконання неоригінальної та однотипної роботи, пасивна, залежна від викладача роль, яку нав'язують студентам, затримує їх творчий потенціал та продуктивні здібності. Вільно функціонуючий інтелект веде організм до більш конкретного усвідомлення суті, а намагання поставити йому специфічні вузькі рамки не може бути корисним.

Роджерс впевнений, що людям краще самим (при підтримці інших) вирішувати, що їм робити, ніж робити те, що вирішили за них інші. Він порівнює студентів із дитиною, якій насильно впихають вівсяну кашу до рота. Знання, яке було отримане саме тобою,